

Téma: Manažment mobility vo firmách

Mestá sú domovom viac než 70 % obyvateľov EÚ a produkujú približne 85 % HDP únie. Väčšina jazd začína a končí v mestách. Mestská mobilita je však mimoriadne závislá na používaní súkromných vozidiel, čo má množstvo negatívnych dopadov na naše životy. Vysoká hustota mestského osídlenia a vysoký podiel jazd na krátke vzdialenosti vytvárajú potenciál pre posun k nízko-uhlíkovej doprave – podporou schém zdieľania áut/jazd, využívaním zelených a energeticky úsporných vozidiel, podporou verejnej dopravy, cyklistiky a pešej dopravy.

Prečo by sa zamestnávatelia mali zaujímať o udržateľný mobility manažment?

- Veľký vozový park firiem je nákladný na údržbu, palivá a personálne výdavky na zamestnancov, ktorí majú firemné vozidlá na starosti.
- Poskytovanie parkovacích miest pre zamestnancov je pre firmu nákladné a pozemky môže využiť efektívnejšie.
- Zamestnanci kvôli dopravným zápcham meškajú do práce a môžu sa oneskoriť aj na pracovné stretnutia. Firma je obmedzená vo svojom časovom plánovaní a vystresovaní zamestnanci sú menej produktívni.
- Vzhľadom na nedostatok fyzickej aktivity zamestnanci trpia zdravotnými problémami, v dôsledku čoho sú častejšie práceneschopní.
- Mestá zápasia s problémami: so zápchami, vysokými hladinami hluku a zhoršujúcou sa kvalitou ovzdušia. Spoločné aktivity podnikateľskej komunity a miestnych orgánov vytvorí z mesta lepšie miesto pre život a podnikanie.
- Zníženie závislosti na autách vedie k väčšej odolnosti hospodárstva. Závislosť cestnej dopravy na (importovaných) nerastných surovinách je prvkom geopolitickej zraniteľnosti.

Mnoho európskych miest čelí každodennej rastúcej invázii automobilov. Zvyšujúci sa dopyt po mestskej mobilite vedie k neudržateľnej situácii: dopravným zápcham, znečisteniu ovzdušia a vysokým hladinám emisií CO₂, hlučnosti a zaberaniu verejných priestranstiev. Čím viac sú firmy závislé na používaní konvenčne poháňaných áut, tým viac ich podnikanie zasiahnu rastúce negatívne dopady. Efektívne riadenie „zelené“ mobility môže firmám dopomôcť k väčšej konkurencieschopnosti, a to najmä vďaka znižovaniu nákladov a zamestnávaniu zdravších a spokojnejších zamestnancov.

Bonnie Fenton a Michael Glotz-Richter
Odborníci pre udržateľnú mobilitu,
mesto Brémy, Nemecko

Vedeli ste, že...?

- Mestá sú zodpovedné za 23 % všetkých emisií CO₂ z dopravy. Odhaduje sa, že chronické dopravné zápchy ročne stoja ekonomiku EÚ 80 miliárd eur*.
- 15 až 20 % všetkých dní práceneschopnosti zamestnancov je zapríčinených ich nedostatočnou fyzickou aktivitou. Sedenie sa stalo novým fajčením.
- Zamestnanci, ktorí chodia do práce pešo alebo na bicykli, sú šťastnejší, zdravší a produktívnejší ako tí, ktorí chodia do práce autom. Denná 30-minútová chôdza môže predĺžiť očakávanú dĺžku života o 2 až 9 rokov; ľudia si posilňujú 120 svalov a v priebehu jedného roka môžu zhodiť až 3 kg hmotnosti**.

* Roadmap to a Single European Transport Area: Impact Assessment http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/ump_en.htm

** http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/index_en.htm

Oblasti manažmentu mobility

Interné procesy firmy

Manažment vozového parku a parkovania

Moderné pracovisko

Spolupráca s miestnou samosprávou

Dochádzanie do práce

Podpora využívania verejnej dopravy

Carpooling (zdieľanie jász)

Cyklistika a pešia chôdza

Odporúčania Business Leaders Forum pre jednotlivé oblasti

Interné procesy firmy

Manažment vozového parku a parkovania

Firmy často vlastnia a vynakladajú prostriedky na vozidlá, ktoré nepotrebujú. Prípadová štúdia EcoLibro* ukázala, že v spoločnosti, ktorá vlastnila 41 vozidiel, bolo v paralelnej prevádzke vždy iba 35 áut. Šesť vozidiel teda bolo zahrnutých do nákladov (nákup, údržba, parkovanie, administratíva), avšak bez konkrétneho prínosu. Elektronizácia rezervačného systému môže firme poskytnúť cenné informácie o tom, koľko vozidiel reálne potrebuje, kedy sú využívané a kým. Takéto zhodnotenie vedie k redukcii vozového parku a potrebných parkovacích kapacít na optimálnu veľkosť. Rozsah vozového parku môže firma ďalej znížiť integrovaním systémov car-sharingu, prenájmu automobilov, taxi služby alebo firemných bicyklov.

Nielen údržba veľkého vozového parku je drahá. Náklady rastú aj v dôsledku rastúcich cien pohonných látok. Vysoké účty za palivá môžete prekonať nahradením konvenčných vozidiel autami na čistý a energeticky úsporný pohon (hybridné/elektrické vozidlá). Okrem toho môžete svojim zamestnancom ponúknuť školenie, ako jazdiť úsporne a bezpečne. Nižšia spotreba zníži vaše náklady, ako aj emisie CO₂.

Stojí tiež za zváženie, či by ste mali svojim zamestnancom poskytovať parkovacie miesta zdarma. Pre firmu je to drahá pozvánka podnecujúca k využívaniu automobilov. Parkovacie plochy zaberajú priestor, musia byť vybudované a udržiavané, alebo za ne firma hradí nájom. Skúste zamestnancom ponúknuť iba parkovacie karty na 150 dní zdarma. Zvyšok času budú za parkovanie platiť, alebo sa zvezú viacerí jedným autom, resp. budú cestovať iným dopravným prostriedkom (prípadne si parkovacie miesto odkúpi od kolegu, ktorý využíva iné formy dopravy).

Príklady z BLF

Slovenské elektrárne (Bratislava, energetika) využívajú vo svojich závodoch elektrické automobily. Ich dojazd (60 km) je v rámci závodov dostatočný a vzhľadom na časté štarty a jazdy na krátke vzdialenosti sú vyhovujúce aj z hľadiska funkčnosti. **Orange Slovensko** (Bratislava, telekomunikácie) už tri roky organizuje súťaž o najúspornejšieho vodiča. S iniciatívou prišli samotní zamestnanci, ktorí inšpirujú ostatných kolegov. Firma **Hewlett-Packard Slovakia** (Bratislava, informačné technológie) v roku 2010 optimalizovala svoj vozový park. Do kritérií obstarávania boli popri cene a kvalite doplnené kritériá spotreby paliva a emisií CO₂. Zamestnanci HP teraz využívajú štyri kategórie vozidiel. Automobily v prvej a druhej kategórii produkujú max. 120 g CO₂/km, v tretej a štvrtej kategórii max. 132 g CO₂/km. V priebehu jedného roka HP zredukovalo emisie CO₂ o 169,5 ton. Ročné úspory na pohonných hmotách predstavovali 130 000 eur.

* <http://www.ecolibro.de/fileadmin/images/Flyer/FLEETRIS.pdf>

Moderné pracovisko

Flexibilné pracovisko dáva zamestnancom väčšiu voľnosť v rozhodovaní, kedy a akým dopravným prostriedkom pocestujú do práce. Zavedenie videokonferencií a ďalších nástrojov umožňujúcich virtuálne pracovné stretnutia, práca z domu (*teleworking*) alebo flexibilný pracovný čas znižujú cestovné náklady, šetria čas a zamestnancom umožňujú cestovať mimo dopravnej špičky.

Príklad z BLF

Zamestnanci takmer všetkých členov BLF využívajú flexibilnú pracovnú dobu. Pracovať môžu aj z domu – aspoň pár dní v týždni/mesiaci. Využívajú aj moderné IT technológie, ako sú videokonferencie alebo *telepresence*, ktoré nahrádzajú osobné pracovné stretnutia. Zavedenie virtuálnych stretnutí v **Orange Slovensko** (Bratislava, telekomunikácie) znížilo počet obchodných letov do zahraničia.

Spolupráca s miestnou samosprávou

Príklad z BLF

Kyvadlová doprava vyzdvihujúca zamestnancov z okolia firmy je veľmi častá v mnohých výrobných firmách, ktoré sú členmi BLF. Čas liniek je prispôsobený pracovnej dobe zamestnancov. Doprava je organizovaná a financovaná buď samotnými firmami, alebo v spolupráci s poskytovateľom verejnej dopravy.

Viaceri členovia BLF sa zúčastňujú Európskeho týždňa mobility. **Východoslovenská energetika** (Košice a okolie, energetika) v priebehu celého týždňa realizuje rôzne aktivity ako e-TAXI alebo e-DRIFT, aby priblížila moderný a ekologický koncept elektromobility širokej verejnosti. Spoločnosť sa zároveň zapája do súťaže o najrýchlejší dopravný prostriedok v meste. Súťaží auto, električkové auto, autobus, električka a bicykel. V roku 2013 do cieľa ako prvý došiel práve elektromobil z VSE.

Spoločné kroky podnikateľskej komunity a miestnych orgánov môžu pomôcť, aby sa mestá stali lepším miestom pre život aj podnikanie. Firmy môžu v komunikácii s miestnymi úradmi zabezpečiť, aby sa v blízkosti ich závodov/centrál nachádzali zastávky MHD. Dôležitá je bezpečnosť zastávok, ich atraktivita a ochrana pred poveternostnými podmienkami. Rovnako, chôdza na zastávku alebo stanicu z priestorov firmy by mala byť bezpečná a atraktívna. S poskytovateľmi verejnej dopravy sa tiež môžete dohodnúť na vyvesení elektronickej informačnej tabule, ktorá by v reálnom čase zobrazovala príchody a odchody autobusov/električiek z najbližších zastávok MHD. Navyše, s miestnymi úradmi sa môžete dohodnúť na vybudovaní bezpečnej cyklistickej infraštruktúry smerujúcej k areálu firmy. V neposlednom rade sa môžete zúčastňovať mestských (alebo iných) aktivít a súťaží podporujúcich zelenú mobilitu. Príkladom je *Európsky týždeň mobility*, ktorý sa koná každoročne v polovici septembra, alebo súťaž *Do práce na bicykli*.

Dochádzanie do práce

Podpora využívania verejnej dopravy

To, aby zamestnanci presedli na „zelenšie“ spôsoby dochádzania do práce, si často vyžaduje povzbudenie a podporu. Podporiť ich môžete napríklad poskytnutím zlacnených sezónnych lístkov MHD. Užitočné je tiež zdieľať plánovač ciest (napríklad www.imhd.sk) na vašej internetovej stránke alebo na intranete. Aby bolo cestovanie verejnou dopravou ešte atraktívnejšie, informácie by mali byť pre zamestnancov jednoducho prístupné a viditeľné. Na pracovisku (napríklad vo vstupnej hale) môžete vyvesiť grafikon MHD alebo zobrazovať informácie o odchodoch liniek na vašom webe alebo intranete.

Príklad z BLF

T-Systems Slovakia (Košice, informačné technológie) ponúka svojim zamestnancom tzv. Cafeteria program – obnos finančných prostriedkov, ktorý môžu využiť v štyroch kategóriách: osobný rozvoj, zdravie, voľný čas a cestovanie. Jednou z možností je aj využitie financií na úhradu predplatných lístkov na MHD.

Carpooling

Carpooling – zdieľanie jász – je zameraný na ľudí, ktorí v rovnakom čase cestujú rovnakým smerom a svoju cestu môžu dokončiť spoločne v jednom aute namiesto toho, aby išli každý zvlášť. *Carpooling* pomáha najmä ľuďom žijúcim v priľahlých mestských a vidieckych oblastiach. Ak chcete takéto zdieľanie áut podporiť, zamestnancom, ktorí *carpooling* využívajú, môžete poskytnúť preferenčné parkovacie miesta (lacnejšie alebo bližšie k vchodu). Dobrou cestou je tiež potenciálnym záujemcom o zdieľanie jász poskytnúť platformu na firemnom intranete alebo vytvoriť uzavretú komunitu na už existujúcom slovenskom portáli www.zvezsuseda.sk. Rovnako môžete organizovať súťaže alebo zamestnancov odmeňovať. Ak je vo vašom susedstve viac firiem, spojte sa s nimi a vytvorte spoločnú platformu. Pri *carpoolingu* je dôležité, aby ste svojim zamestnancom v nepredvídateľných prípadoch, ako je choroba, zabezpečili cestu domov. To znamená, že ako zamestnávateľ zabezpečíte odvoz (zavoláte taxík, či poskytnete firemné vozidlo) tým zamestnancom, ktorí mali zabezpečenú zdieľanú jazdu, no odvoz pre nich nečakane vypadol.

Príklad z BLF

Zamestnanci členských firiem BLF, ktorí bývajú ďalej od sídla/areálu firmy, sa často dohodnú a zdieľajú svoju cestu do a z práce či počas služobných výjazdov. **Dalkia** (Bratislava, energetika) napríklad vytvorila intranetovú aplikáciu, ktorá zamestnancom pomáha nájsť záujemcov o *carpooling*. Hlavným podnetom k zdieľaniu jász, či už služobných alebo súkromných, je snaha ušetriť alebo sa socializovať s kolegami.

Cyklistika a chôdza

Príklad z BLF

Viacerí členovia BLF ponúkajú svojim zamestnancom kryté stojany na bicykle, niekedy sú dokonca monitorované. V budovách majú aj sprchy. Zamestnanci vo **Volkswagen Slovakia** (Bratislava, automobilový priemysel) majú k dispozícii bicykle ako pracovnú pomôcku. Pohybujú sa nimi v rámci závodu, nakoľko vzdialenosti sú veľké. Využívajú ich predovšetkým zamestnanci údržby, aby sa rýchlejšie vedeli dostať na požadované miesto.

K podpore cyklistiky vašich zamestnancov je potrebné, aby ste im poskytli bezpečné parkovisko/stojany pre bicykle. Rovnako ako pri *carpoolingu* je dôležité, aby ste svojim zamestnancom v nepredvídateľných prípadoch, ako je choroba alebo defekt na kolese, zabezpečili odvoz domov. Vítané je tiež poskytnúť im sprchy, šatne a skrinky, ako aj priestory a nástroje na svojpomocnú opravu bicyklov. Váš imidž zlepšíte, ak zamestnancom ponúknete firemné bicykle (s firemným logom), ktoré môžu využívať na obchodné aj súkromné účely.

Dôležitá je tiež komunikácia smerom k zamestnancom. Informujte ich o výhodách cyklistiky a chôdze, ako aj

o najlepších a najbezpečnejších cyklistických trasách v meste. Mapu cyklistických a peších trás môžete vyvesiť na viditeľnom mieste na pracovisku alebo na intranete, príp. rozdať ako darček. Zamestnancom môžete tiež vytvoriť priestor na pridávanie komentárov k trasám alebo navrhovanie vlastných. V prípade, že si vaši zamestnanci netrúfnu na jazdu v premávke, môžete im ponúknuť krátky tréning o tom, ako začať a ktoré trasy sú najbezpečnejšie, alebo nastaviť tzv. „buddy systém“, kde budú skúsení cyklisti sprevádzať nováčikov. V neposlednom rade, ponúkajte stimuly – napríklad 10 minút voľna za každú jazdu bicyklom alebo chôdzu (niekto, kto jazdí na bicykli každý deň, získava po 9 týždňoch jeden deň voľna). To veľmi pravdepodobne predstavuje kratšiu dobu, akú by si vybral chorý zamestnanec na *sick day*.

Netrestajte, používajte viac „cukru“ a choďte príkladom

- Uistite sa, že sa so zamestnancami delíte o svoje úspory získané z efektívneho mobility manažmentu.
- Netrestajte nežiaduce správanie, naopak podporujte a odmeňujte žiadané návyky (bonusy môžu mať podobu zvýhodnených cestovných lístkov na MHD, dni voľna navyše, školenia).
- Zamestnávateľia musia ísť príkladom a využívať tie dopravné prostriedky, ktoré podporujú (aspoň príležitostne). Autá pre manažment a autobus pre zamestnancov nevysielajú pozitívny signál.
- Uistite sa, že zamestnanci, ktorí jazdia na aute, nemajú výhodu oproti tým, ktorí chodia pešo alebo na bicykli (napr. bezplatné parkovisko, krátku vzdialenosť k vchodovým dverám).
- Vo väčších spoločnostiach by mal byť určený zamestnanec, ktorý bude zodpovedný za riadenie mobility zamestnancov (aj keď iba na časť týždenného úväzku), aby ľudia vedeli, na koho sa môžu obrátiť s otázkami.

Tieto odporúčania boli podporené z projektu Rozvojového programu OSN a Globálneho environmentálneho fondu „Udržateľná doprava v Bratislave“ a odrážajú závery pracovnej skupiny Mobility manažment, ktorá pôsobí v rámci platformy firiem Business Leaders Forum. BLF v súčasnosti združuje 26 spoločností, ktoré sa zaviazali zodpovedne podnikáť a inšpirovať k zodpovednému podnikaniu aj ďalšie subjekty s víziou dlhodobej prosperity Slovenska.

UDRŽATEĽNÁ DOPRAVA
V BRATISLAVE

Empowered lives.
Resilient nations.

Garanti skupiny: Bonnie Fenton a Michael Glotz-Richter, odborníci na udržateľnú dopravu, mesto Brémy, Nemecko

Ďakujeme za cenné tipy a názory predstaviteľom firiem Dalkia, Orange Slovensko, Slovalco, Slovenské elektrárne, T-Systems Slovakia a Východoslovenská energetika.

Členovia Business Leaders Forum

© Business Leaders Forum, jún 2014

Business Leaders Forum www.blf.sk je administrované Nadáciou Pontis

Zelinárska 2, 821 08 Bratislava 2 | Kontakt: cr@nadaciapontis.sk